

"לדורות"**סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל
שאלון לרישום קורות ניצול/ת השואה**

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: הרטמן	שם פרטי: צבי
-----------------	--------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: הרטמן	בלועזית Hartman	שם נעורים:
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: יענקל הירש	בלועזית Tomas	מין: ☐ ז / ☐ נ
מקום לידה (ישוב, מחוז): בודפשט	בלועזית Budapest	ארץ לידה: הונגריה
שם פרטי של האב: שמואל	שם פרטי ושם נעורים של האם: בלנקה אפפל דורפר	
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם נעורים של האישה:	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: בודפשט	בלועזית Nyar 8 Budapest	ארץ המגורים: הונגריה
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	מקצוע לפני המלחמה:	חבר בארגון או בתנועה: בני עקיבא אחרי המלחמה
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): אזור 7 בבודפשט		
האם היית בגטאות? אילו ומתי? "בתים שמורים" בפיקוח הצלב האדום, באזור 5 בבודפשט בתחילת שנת 1944, זה היה כמו גטו.		
האם היית במחנות? אילו ומתי?		
מקום השחרור: הונגריה	תאריך השחרור:	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה? "בתים שמורים" כעקור	לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)?	
מקומות/מחנות בדרך לארץ: גרמניה	שנת עליה: 1948	שם האנייה (אם עלה בדרך הים): קדמה

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

אבא עבד בעיבוד ומכירת עורות ובדים. היה לנו חדרון בבית, שהיה בית המלאכה שלו. גרנו ב- Nyar 8 בבודפשט. אני זוכר שהייתה מהפכה בממשל ההונגרי, הורטי הודח ובמקומו בא Nyilasi. זכורות לי ההפצצות שהיו בבודפשט. השמיים היו שחורים מעשן הפצצות. זכור לי שעדיין הלכתי לבית ספר, והורגשה כבר אנטישמיות ברחוב. אזור 7 שגרנו בו היה אזור יהודי, כמו ברוקלין כזה. גם גויים גרו שם. הייתי בגיל שש בערך, בכיתה א'. בדרך לבית הספר ילדים היו זורקים אחריי אבנים וניסו לרגום אותי. הרבה פעמים רצתי וחיפשתי קיצורי דרך בין הבתים. יחסית בית הספר היה די רחוק. הרחוב שגרתי בו היה מקום עויין סמוך לבית ספר פחות. שם למדתי ב"חדר". המורה שלי ב"חדר" היה יהודי בשם אקשטיין. ליד בית ספר ברחוב דוב היה בית כנסת אורתודוקסי, שבו היינו מתפללים. שם היה שלד של חופה ושם התחתנו הוריי.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביוזנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אווקואציה למרכז ברית המועצות):

יום בהיר אחד עקרו אותנו מדירתנו לאזור 5, לרחוב Holan מספר 10, בניין גבוה. קיבלנו דירה בקומה שמינית, גרנו שם עם סבתי מצד אמא, אפפלדורפר הרמינה (חנה). היא אכלה רק כשר במהלך כל המלחמה ואנחנו לא הקפדנו. סבתא הייתה ניזונה ממעט שעועית שהייתה לנו- פעם את השעועית, פעם את המים ופעם הייתה מגרדת את הגרגירים שנותרו בכלי הכשר היחידי. באחת ההפצצות הבית הזדעזע, ישבנו ליד החלון, והחלון יצא מהמסגרת ונפל על ראשו של אחי מנחם. הוא סבל מגמגום אבל יצא מזה, נרפא בגרמניה. מנחם עזר לגרמניה ואני באתי אחרון. שם הייתה לנו בעיה עם אוכל, היינו חייבים ללכת עם מגן דוד צהוב. היה ארגון הונגרי אנטישמי, שאנשיו היו אכזרים יותר מהגרמנים. הם היו מסתובבים ומחפשים להתנכל ליהודים. בכל זאת יצאנו לחפש אוכל. באחת הפעמים אמא ראתה שאנשים נוהרים לכיוון מסוים, והלכה לראות לאן הזרם הולך. אז הגיעה למחסן מעדנים שנפרץ. נכנסה כמו כולם, לא היה לה כלי לקחת דברים והיא השתמשה בסניר שלה. כמובן שהאוכל נזל לה, אבל איכשהו היא הצליחה ללחוץ על כפתור המעלית ביד אחת ולהגיע הביתה. יום אחד הגיעו גרמנים לחפש עובדי כפיה. כשנודע לאמא שבאו לחפש את אבא, ביקשה ממנו שיתחבא בשירותים. הגרמנים הגיעו, מצאו אותו ולקחו אותו איתם לגבעת הדובדבנים. היה נוהג שבועיים וחוזר הביתה. פעם, כשהיה אמור לחזור, הגיע מכר יהודי שסיפר לאמא שאבא נהרג ושוכב בבור של גויות, כגויה עליונה. יש שתי גרסאות על אופן מותו של אבי. אמא סיפרה, שביום שנכנסו הרוסים, הגרמנים הרגו את היהודים כדי לא להשאיר עדויות ועקבות. אחי מנחם סיפר, שכשנכנסו הרוסים, היו הפצצות, ואבא נפגע מפגז ונהרג. כעבור כמה ימים אמא מצאה אותו, כפי שאותו יהודי סיפר לה. היא זיהתה את אבא לפי ארנק שהיה בכיסו, והצליחה להביא אותו לקבורה יהודית בבית קברות אורתודוקסי בבודפשט.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

אחרי מספר ימים חזרנו לביתנו הישן. בדרך הכול היה הרוס, לא היו רחובות, לא היו בתים, דרכנו על אבנים. לא יודע איך הלכנו. הגענו לדירה, לא זוכר אם הייתה פנויה. בכל אופן נכנסנו לדירה שלנו באזור 7, ואמא התחילה לארגן את החיים בחזרה. באותו זמן הרוסים שלטו. הייתה בעיה עם אוכל. יום אחד אמא מצאה סוס מת, חתכה ממנו חתיכה ובישלה אותו. במקרה אחר: הרוסים היו מציעים לחם ותפוחי אדמה תמורת שעונים, וכך אמא השיגה לנו לחם ותפוחי אדמה. סיפור מחסן המעדנים חזר על עצמו. היא הגיעה לרחוב וושלני, שבו היה בית חרושת לממתקים, ומשם הצליחה להביא שק של ממתקים ומזה ניזונו. הנוצרים עלו על הבעיה של היהודים (היה שם מיסיון של נוצרים) והציעו לנו לעבוד תמורת אוכל. אמא הסכימה. לקחו אותנו לכנסיה, ומשם לקחו את הילדים לעבוד בחוות. אני ומנחם לא הסכמנו להפרד, אז לקחו אותנו לאיזה מקום לקלף סלק, שהיה מאכל לחזירים. כל היום ישנו וקילפנו סלק. בערב היו מקלחים אותנו עם מגרדת מתכת שפצעה את העור. אחרי כמה שבועות או חודשים הופתענו מאוד שאמא באה לקחת אותנו הביתה. מאוד שמחנו. אחרי תקופה קצרה הופיעו פתאום ציונים יהודים, והציעו לקחת אותנו למוסד ציוני, שמטרתה הייתה לעלות לפלסטינה. אמא שמחה, ולקחו אותנו למוסד ציוני של השומר הצעיר בסגד. שם השתדלנו לא לאכול טרף, אכלנו בעיקר ירקות, לחם עם ריבה ותה. זה עשה לנו "בעיות" והחליטו למצוא לנו מוסד דתי. כך הגענו למוסד של בני עקיבא בדסק. שם קיבלה אותנו אם הבית גברת לוגר עם בנה. מנהל המוסד אמר לבנה של אם הבית "הנה, הגיע לך חבר". היה לנו שם מנהג שכל מחזור היה חוגג ליד מדורה את זכות ההצטרפות לבני עקיבא. בטקס מיוחד חילקו תעודות שאיתן נוכל להיות חברים מסודרים בתנועה. התעודה חתומה ע"י ירמיהו בן ארי. היה לנו בדסק מורה בשם שוורץ. הוא לא הסכים לדבר בהונגרית, אלא רק בעברית, וכך למדתי את השפה.

בשנת 1945 עזב אחי לכיוון הארץ דרך גרמניה. בתחילת 1946 יצאתי עם קבוצה אחרת, ונפגשתי עם אחי בגרמניה. עברנו שלושה מחנות- ליפהיים, השאו, שם היה בית ספר מסודר ולמדתי בכיתות ג' וד', וברגן-בלזן, שם היינו יותר זמן. משם עלינו באוניה קדמה לארץ, עם עצירה של יומיים במרסיי.

נא ספרי/י על חייך בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

הגעתי לכפר הרא"ה. היינו בבית עולים בחיפה, אני הגעתי למוסד יקיר ואמא לרעננה. בהמשך אמא קיבלה חדר עם מטבח מהסוכנות, ברחוב חטיבת גולני בחיפה. המטבח היה משותף לשתי משפחות עם דודתי, גם השירותים והמקלחת היו משותפים לנו ולדודה עם שלושת ילדיה. הייתי כבן 11, אחרי שנה עברתי לבית ספר "נצה ישראל" בחיפה. מהמוסד באתי לגור עם אמא. התגייסתי לצבא ושירתתי בנח"ל. אמא הייתה פועלת בתנובה, כך התפרנסנו והחיים נכנסו למסלולם. אשתי רחל גרינבוים נולדה ברוסיה בזמן שהוריה ברחו מפולין לרוסיה. היא נולדה בתקופת המלחמה ולא סבלה מהגרמנים.